

东

方

观

察

प्राच्यविद्या पत्रिका

مجلة الاستشراق

POLSKIE TOWARZYSTWO ORIENTALISTYCZNE
PRZEGLĄD ORIENTALISTYCZNY

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

WARSZAWA

KWARTALNIK

3(119)

1981

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

- Barbara Grabowska, *Poetyka wisznuicka w liryce Gobindodasza* 213
Stanisław Piłaszewicz, *Obraz zderzenia kultur w prozie hausańskiej* 223
Danuta Madeyska, *Historia i legenda w „Siracie Zat-al-Himma”* 233

UTWORY LITERACKIE

- Ibn al-Mukaffa, *Opowieści* (z arabskiego przełożył Janusz Danecki) 247
Z tunguskiego Parnasu (przekład Jerzego Tulisowa) 251
Ahmad Mahmud, *W drodze* (z perskiego przełożyła Maria Nassalska) 255
Karim Misak, *Obrona* (z dari przełożył Bohdan Bielkiewicz) 259

MATERIAŁY I SPRAWOZDANIA

- Tadeusz Szparag, *O tradycyjnych chińskich planach strategicznych* 263
Zofia Józefowicz-Czabak, *Przemiany społeczno-kulturalne w perskiej poezji współczesnej* 268
Bożenna Chylińska, *Mit i rytuał a dramat* 275
Tomasz Federowicz, *Z problematyki rozwoju współczesnego języka hebrajskiego* 279
XXIV Zjazd Orientalistów Polskich 281

RECENZJE

Z KSIĄŻEK

- Joanna Mantel-Niecko, *The Role of Land Tenure in the System of Ethiopian Imperial Government in Modern Times* (Stanisław Piłaszewicz) 287
Masayoshi Ohira, *Brush Strokes. Moments from my Life* (Ewa Pałasz-Rutkowska) 288
J. I. Crump, *Chan-Kuo Ts'e* (Mieczysław J. Künstler) 292
NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE 292
Z CZASOPISM 295

KRONIKA

- Z ruchu naukowego na polu orientalistyki
Wizyty zagranicznych uczonych w Polsce 303
Kronika naukowa 303
Działalność PTO 306
Kronika kulturalna 306
Stosunki Polski ze Wschodem 307

*

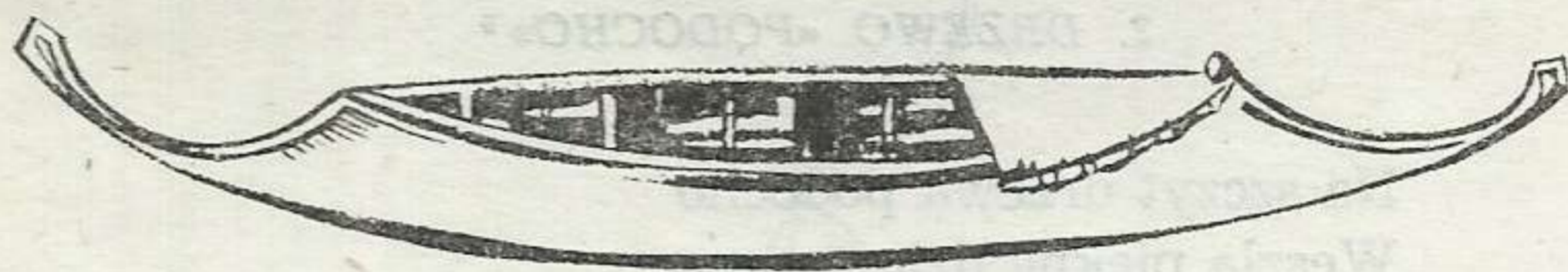
- Omar Chajjam, *Rubajjaty* (z perskiego przełożyła Barbara Majewska) 222, 232

Z TUNGUSKIEGO PARNASU

Utwory, których przekład zamieszczam, stanowią małą próbkę twórczości poetyckiej ludów południowotunguskich. Dwa z nich (1 i 3) reprezentują folklor Oroców¹, jeden (2) — Ulczów², jeden zaś (4) jest urywkiem mandżurskiej legendy o szamance Niszan³. Wszystkich przekładów dokonałem bezpośrednio z oryginału starając się jak najwierniej oddać jego ducha i formę. Większych odstępstw dopuściłem się jedynie w tłumaczeniu tekstu drugiego zastępując obcy nam wiersz aliterowany zrytmizowaną prozą.

Jeśli chodzi o treść tych utworów to na ogół jest ona zupełnie jasna. Utwór pierwszy jest kołysanką, czwarty — żałobnym trenem, drugi — tunguską wersją piosenki *Gdybym to ja miała skrzydełka jak gaska*. Komentarza wymaga jedynie utwór trzeci będący pieśnią kultową śpiewaną przez kobiety na święcie niedźwiedzia. Pieśń ta wykonywana jest z towarzyszeniem instrumentu perkusyjnego *udžadżinki*, a jej słowa odmalowują radosny i pełen podniecenia nastrój święta. Mamy tu więc i stukanie krojących rybę noży i pobrzękiwanie naczyń, wreszcie smakowite pomlaskiwanie centralnej postaci uroczystości — niedźwiedzia.

J.T.

1. KOŁYSANKA⁴

Śpij, bo przyjdzie wrona	baj-baj,
Śpij, bo przyjdzie ptaszek	baj-baj,
Pośpij jeszcze trochę	baj-baj,
Mama ma robotę	baj-baj,

¹ W. A. Awronin, E. P. Lebediewa, *Oroczone teksty i słowar*, Leningrad 1978, s. 95—96.

² A. Smoljak, *Ulcz*, Moskwa 1966, s. 136—137.

³ *Niszan samani bitche (Priedanie o niszanskoj szamankie)*. Wyd. M. P. Wołkovej, Moskwa 1961, s. 30—31.

⁴ Wszystkie tytuły pochodzą ode mnie (J.T.).

Tata tropi łosia	baj-baj,
Pracy będzie dużo	baj-baj,
Szybko zaśnij, synku	baj-baj,
Śpij, bo przyjdzie sówka ⁵	baj-baj,
Jeszcze ci co zrobi	baj-baj,
Leśny duch usłyszy	baj-baj,
Przestań synku płakać	baj-baj,
Cyt, bo przyjdzie amba ⁶	baj-baj,
Przestań synku płakać	baj-baj,
Rysiowe kosteczki ⁷	baj-baj,
W głowach zawiesiłam	baj-baj,
Rybimi skórami	baj-baj,
Ciepło otuliłam	baj-baj,
Ciasno obwiązałam	baj-baj,
Kiedy będziesz duży	baj-baj,
Będziesz łowił ryby	baj-baj,
Będziesz tropił łosie	baj-baj,
Szybko synku rośnij	baj-baj,
Kołysankę śpiewam	baj-baj,
Syneczka kołyszę	baj-baj...

2. DRZEWO «PODOCHO» ⁸

Na szczyt drzewa podocho
 Weszła piękna dziewczyna.
 W górę rzeki spoziera
 Tam gdzie ujście Soloru.
 Spoglądając w dół rzeki
 Widzi ujście Amgunu,
 Spoglądając na zachód
 Widzi morze zachodnie,
 A jak na wschód spoziera ⁹
 Morze wschodnie ogląda.
 „Za mym smukłym chłopakiem
 Tęsknię sama w oddali.
 Spoza urwisk ku niemu

⁵ W tekście mowa o sówce-kukielce, drewnianej zabawce lub amulecie zawieszonym nad kołyską.

⁶ Zły duch albo tygrys.

⁷ Kości te pełnią funkcję amuletów.

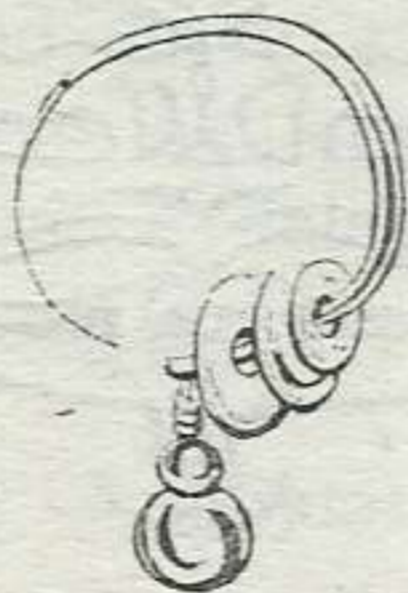
⁸ Albo wierzba albo mityczne drzewo niebiańskie.

⁹ Wers rekonstruowany, w oryginale nie występuje.

Ręce swoje wyciągam.
 Ach, być ptakiem skrzydlatym
 I móc za nim polecieć ¹⁰!
 Albo łosiem być rączym
 I móc pobiec ku niemu!
 Ach, być małym drewnkiem
 I móc z prądem połynać...”.

3. KUENGERE ¹¹

Kruk — tok-tok, wrona — tok-tok.
 Drobnio siekam rybę — stuk, stuk, stuk.
 Brzęk, brzęk, — stuk, stuk, stuk.
 Ofiara dla limanu w ujściu rzeki!
 Ofiara z poziomek i korzonków!
 Mlask, mlask — łyk.
 Kuengere, kuengere, kuen-ge-re!
 I łapami — kuengere!
 Pazurami — küengere!

4. LAMENT OJCA NAD ZMARŁYM SYNEM

Sergudaju Fjangu!	ara! ¹²
Chłopczyno mój luby,	ara!
Coś mi się narodził	ara!
Gdym lat miał pięćdziesiąt!	ara!
Kiedym cię synku ujrział	ara!
Jakżem się uradował!	ara!
Tymi wszystkimi końmi,	ara!
Stadami owiec i bydła	ara!
Kto będzie władał?	ara!

¹⁰ Dosłownie: „gdybym była latającym ptakiem, poleciałabym”. W podobny sposób są skonstruowane również i dalsze wersy.

¹¹ Przyśpiewka towarzysząca grze na *udżadżinki*.

¹² Sergudaj Fjangu (Sergudai Fiyanggu) — imię zmarłego. *Ara* — okrzyk żalu lub bólu

W moim dostojnym paniczu,	ara!
W jego rozumie i wiedzy	ara!
Tylem nadziei pokładał!	ara!
Tych wierzchowych mierzynów	ara!
Jaki panicz dosiędzie?	ara!
Są tu słudzy i służki	ara!
Ale jaki gospodarz	ara!
Będzie im rozkazywał?	ara!
Są sokoły myśliwskie	ara!
Ale jakież to dziecię	ara!
Je na ramię posadzi?	ara!
Są psy maści pstrokatej	ara!
Ale jakież to dzieci	ara!
Je na łowy powiodą?	ara!

Przekład Jerzego Tulisowa

